

Helyi tanterv

Magyar nyelv és irodalom

5-8. évfolyam

A helyi tanterv alapját képező kerettanterv:

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

6/2014. (I. 29.) EMMI rendelete 8. § 7(a) §-a: alapján a magyar nyelv és irodalom tantárgyat magyar nyelv és irodalom tantárgyra bontjuk.

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–8. évfolyamon, a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizték meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberekké. Olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
- A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
- Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mértén tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.
- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ide értve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást, a toleráns nyelvhasználatot.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat értőn elő tudják adni.

- Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulóknál. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.

A tanulók irodalmi fogalomtárának folyamatos bővítésekor, figyelembe kell venni a korosztály általános kognitív, érzelmi, érdeklődési sajátosságait.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.

Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.

Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítani, lemondhat a választás lehetőségéről.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

Az órakeret megoszlása a következőképpen alakul:

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

A tananyag felépítésében is kettős szervező elv érvényesül. A képzési szakasz első felében (5–6. osztály) **témák, motívumok** uralják a tananyagot. Ezek biztosítják az egyes tanulási szakaszok közötti átmenetet, az alapkompenciák és a gondolkodás fejlesztését.

Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az

irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is.

I. A tanulói teljesítmények értékelésének szempontjai magyar nyelv és irodalom tantárgyakból

A tantárgy feladat- és követelményrendszere sokrétű, egymásra épülő és egymást feltételező. Ezért az egyes érdemjegyeket pontosan, minden mozzanatra kitérően előre meghatározni nem lehet.

Az érdemjegy az alábbi összetevőkből épül fel:

- tudás, ismeret az adott témakörből
- kreatív alkalmazása az elsajátított ismereteknek
- szövegalkotás szóban és írásban
- kommunikációs képesség szóban és írásban
- szókincs
- szövegértési és –értelmezési képességek
- olvasási képesség
- íráskép, helyesírás

5-6. osztályban kiemelten értékeljük a lényeglátást, lényegkiemelést, a szöveg összefüggéseinek felismerését, a tömörítést.

7-8. osztályban előtérbe kerül az igényes szövegalkotás műfajnak megfelelően szóban és írásban, az 5-6. osztály követelményeire épülve.

Szóbeli megnyilvánulások értékelése:

5-6. osztály

- memoriter
- tartalom elmondása
- szövegösszefüggések felismerése kérdésekkel
- hangos olvasás
- fogalmak felismerése
- nyelvtani ismeretek a gyakorlatban
- játékos feladatok megoldása a tananyaghoz kapcsolódóan
- játékos feladatok készítése önállóan

7-8. osztály

- memoriter
- szövegalkotás adott műről megadott szempontok alapján, majd önállóan
- szövegalkotás tanult műfajokban
- értő hangos és néma olvasás
- szövegértés és szövegértelmezés
- tanult fogalmak
- tanult elméleti ismeretek alkalmazása

Írásbeli munkák értékelése

5-8. osztály

- dolgozatok
- fogalmazási dolgozatok tanult műfajok szerint
- helyesírási tollbamondások
- adott témakörben feladatmegoldások
- házi fogalmazások
- szövegértési feladatok

A tantárgy helyi tantervi óraterve

MAGYAR NYELV	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Heti óraszám	2,5 óra	2 óra	1,5 óra	1,5 óra
Éves óraszám	90 óra	72 óra	54 óra	54 óra

IRODALOM	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Heti óraszám	2 óra	2 óra	2 óra	2 óra
Éves óraszám	72 óra	72 óra	72 óra	72 óra

5–6. ÉVFOLYAM

Az 5–6. évfolyamon az anyanyelvi kultúra oktatásában alapvető cél és feladat az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb technikák, stratégiák megismerése és alkalmazása.

Kiemelt cél a tanulók szövegalkotási képességének fejlesztése: tudjanak fogalmazni különböző kommunikációs helyzeteknek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban, gyakorolják a szövegalkotást. Folyamatosan fejlődjenek íráskészségük, helyesírásuk.

Fontos cél, hogy a tanítási szakasz két éve alatt megalapozó tudást szerezzenek anyanyelvükről, törekedjenek arra, hogy anyanyelvüket szóban és írásban színvonalasan, a szövegkörnyezetnek és korosztályuknak megfelelően használják. Továbbá fejlődjenek ki az igényük a pontos és szabatos nyelvhasználatra.

A tudatos nyelvhasználat alapja az anyanyelv ismerete, a grammatikai ismeretek szövegközpontú elsajátítása. Ezek birtokában lehetséges a nyelvhasználattal kapcsolatos gyakorlati képességek fejlesztése. A hagyományos grammatikaoktatást szövegbe ágyazottan, a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban érdemes elsajátítaniuk.

Az 5-6. évfolyam nyelvtanoktatása elsősorban a helyesírás tudatosítására, a szövegértésre, a hagyományos és digitális kommunikáció-fejlesztésre összpontosít, illetve a nyelvi rendszer megismerésének kezdeti szakaszára (hangok, szavak, szóelemek). A nyelvi oktatás középpontjában a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll.

A nyelvi rendszer megismerése és tudatosítása tovább folytatódik. Kitüntetett cél a magyar nyelv írásban és szóban történő helyes használatára való törekvés, továbbá a szövegértés és szövegalkotás gyakoroltatása.

Az 5–6. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat, játékoságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberekké teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van.

	Heti óraszám	Éves óraszám
--	---------------------	---------------------

	nyelvtan	irodalom	nyelvtan	irodalom
5. évfolyam	2,5	2	90	72
6. évfolyam	2	2	72	72

AZ 5-6. ÉVFOLYAM TANANYAGTARTALMA:

Magyar nyelv	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT TANANYAG
I. Kommunikáció alapjai	
A jelek világa	Az országunk jelképeinek eredete Történelmi jelképeink értelmezése A kommunikációs illemszabályok tudatosítása (üdvözlési szokások, SMS, chat)
A kommunikáció fogalma, tényezői	
A kommunikáció nem nyelvi jelei	
A kommunikációs kapcsolat	
II. Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan	
A beszélgetés	-
Hang és betű, az ábécé	Megelevenedett ABC (rajzok)
Betűrend, elválasztás	Beszédtechnika
Helyesírásunk alapelvei: a kiejtés elve	Nyelvtörők
Helyesírásunk alapelvei: a szóelemzés elve	A magyar helyesírás értelemtükröző és
Helyesírásunk alapelvei: a hagyomány elve	értelem-megkülönböztető szerepe
Helyesírásunk alapelvei: az egyszerűsítés elve	Helyesírási szótárak és helyesírási tanácsadó portálok használata
III. Állandósult szókapcsolatok	
Szólások	A magyar szólások, szóláshasonlatok, közmondások eredete: O. Nagy Gábor: Mi fán terem? Kiss Gábor (Szerk.): Magyar szókinccsár
Szóláshasonlatok	
Közmondások	
Szállóigék	
Köznyelvi metaforák	
IV. A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	
Hangképzés, fonéma	A hangképzés biológiája – digitális anyagok Beszédtechnika Madarak népnyelvi megnevezésének és hangjuknak összehasonlítása A személynévadás esztétikája Az összetett szavak kialakulása, jelentésváltozása, nyelvhelyességi kérdések Idegen elemű összetett szavak és nyelvhelyességi kérdéseik A szótó és a toldalékok helyes használata Nyelvi játékok: szóalkotási módok
A magánhangzók csoportosítása	
Magánhangzótörvények:	
Hangrend	
Illeszkedés	
Mássalhangzótörvények:	
Részleges hasonulás	
Írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás	
Összeolvadás	
Rövidülés	
Kiesés	
A szavak szerkezete:	
Egyszerű és összetett szavak	
Szótó és toldalékok	

A képző, a jel, a rag	
V. Hangalak és jelentés	
Egyjelentésű szavak	A hangalak és a jelentés szerepe az írásbeli és szóbeli megnyilatkozásban Nyelvi humor Hangutánzó szavak a tanult idegen nyelvben
Többjelentésű szavak	
Azonos alakú szavak	
Rokon értelmű szavak	
Ellentétes jelentésű és hasonló alakú szavak	
Hangutánzó, hangulatfestő szavak	
VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	
Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat	Az írásbeli megnyilatkozások műfajai, műfaji jellegzetességei A szövegalkotás fázisai A szövegalkotás mint tanulási módszer Kreatív írás
A leírás	
Az elbeszélés	
A párbeszéd	
A levél (hagyományos, elektronikus)	
A plakát, a meghívó	
A jellemzés	
VII. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	
A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat	Elméleti tananyag helyett gyakorlati feladatokat javaslunk: könyvtárak, múzeumok, kiállítások felkeresése, megtekintése
Sajtótermékek jellemző jegyei	
VIII. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	
Szóelemek, szófajok	Tulajdonnevek köznevesülése Köznevek tulajdonnévvé válása Történelmi ragadványnevek Melléknevek főnevesülése Melléknevek metaforikus jelentése Emberi tulajdonságok megjelenése az állandósult szókapcsolatokban A számnevek megjelenése az állandósult szókapcsolatokban, mondókákban Karinthy Frigyes: Tegeződés Többszófajúság Szófajváltás Az állandósult szókapcsolatok és a szófajok Az igenevek kapcsolata a többi szófajjal A névmások szerepe a mondat- és szövegépítésben Hagyományos és digitális helyesírási szótárak és portálok használata A szófajok használatának nyelvhelyességi kérdései
Az ige fogalma	
Az igeidők	
Az igemódok	
Az ige ragozása	
A leggyakoribb igeképzők	
Az igeik helyesírása	
A határozószó	
A főnév	
Személynevek és helyesírásuk	
A földrajzi nevek és helyesírásuk	
Az állatnevek, égitestek, márkanevek és helyesírásuk	
Az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk	
A melléknév	
A melléknevek helyesírása	
A számnév	
A számnév helyesírása	
A névmások	
A személyes és birtokos névmás	
A kölcsönös és visszaható névmás	
A mutató és kérdő névmás	
A vonatkozó, határozatlan és általános névmás	

Az igenevek: A főnévi igenév A melléknévi igenév A határozói igenév	
Viszonyszók, mondatszók	

Irodalom	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
I. Család, otthon, nemzet	
Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék	Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve - részletek
Petőfi Sándor: Egy estém otthon Füstbe ment terv Magyar vagyok	Móra: Csalóka Péter Petőfi Sándor: Arany Lacinak
Arany János: Családi kör	Ágh István: Virágosat álmodtam
Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér	Kányádi Sándor: Befagyott a Nyárád
Fehérlófia	
Az égig érő fa (magyar népmese)	Tündérszép Ilona és Árgyélus
Arany János: Rege a csodaszarvasról	Attila földje (népmese)
Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz	
Bibliai történetek A világ teremtése Noé, Jézus születése, A betlehemi királyok	Az Édenkert története József Attila: Betlehemi királyok Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül? Dávid és Góliát, további bibliai történetek
II. Petőfi Sándor: János vitéz	
III. Szülőföld, táj	
Petőfi Sándor: Szülőföldemen	Petőfi Sándor: Távolból
Petőfi Sándor: Az alföld	Ady Endre: Föl-földobott kő
Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet)	
Nagy László: Balatonparton	
Weöres Sándor: Tájékp	
IV. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	
V. Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	
Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér Szabó Magda: Tündér Lala Fekete István: A koppányi aga testamentuma Fekete István: Bogáncs (Egy kiválasztása kötelező.)	
VI. Hősök az irodalomban	
<i>V.1. Hagyomány és irodalom</i>	
Arany János: Mátyás anyja	Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata
Arany János: A walesi bárdok	
Hősök-mondák:	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Beckó vára vagy Csörsz árka</i> • <i>Szent László legendája vagy Lehel kürtje</i> 	

<p><i>A párok közül az egyik kötelező, a másik a választható művek közé kerül.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet) vagy Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet) (Választható)</i> • <i>Torna vára (Felvidék) vagy Tordai hasadék (Erdély) vagy A Lendvai vár (Muravidék) vagy délvidéki Mátyás-mondák</i> <p><i>(A felsoroltak közül az egyik kötelező. Lehetőség van arra, hogy a tanárok a saját régiójuk mondáit válasszák.)</i></p>	
<p>V.2. Irodalom és mozgókép Fazekas Mihály: Lúdas Matyi</p>	
<p>VII. Arany János: Toldi</p>	
<p>VIII. Szeretet, hazaszeretet, szerelem</p>	
<p>Bibliai történetek Mária és József története Jézus tanítása a gyermekekről (karácsonyi ünnepkör)</p>	<p>Ady Endre: Karácsony Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony Juhász Gyula: Karácsony felé Fekete István: Róráté Kányádi Sándor: Hattyúdál Reményik Sándor: A karácsonyfa énekel</p>
<p>Kölcsey Ferenc: Himnusz</p>	<p>Lázár Ervin: Az élet titka (Eredeti üzenet) Radnóti Miklós: Nem tudhatom Szendrey Júlia: Magyar gyermek éneke</p>
<p>Vörösmarty Mihály: Szózat</p>	
<p>Petőfi Sándor: Honfidal</p>	
	<p>Irodalom és mozgókép Hollós László–Dala István: Szerelmes földrajz/ vagy Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról)</p>
<p>Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem</p>	<p>Kőmíves Kelemen Szerelem a népdalokban: Tavaszi szél vizet áraszt A csitári hegyek alatt</p>
<p>Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...</p>	
<p>Radnóti Miklós: Bájoló</p>	
<p>IX. Gárdonyi Géza: Egri csillagok</p>	
<p>X. Választható világirodalmi ifjúsági regény</p>	
<p>Daniel Defoe: Robinson Crusoe vagy Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg</p>	

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Petőfi Sándor: János vitéz
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)
Arany János: Toldi
Gárdonyi Géza: Egri csillagok
Választható világirodalmi ifjúsági regény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem
Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)
Arany János: Családi kör (részlet)
Arany János: A walesi bárdok (részlet)
Arany János: Toldi (részletek)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.)
Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13.,14. vsz.)

Az 5–6. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 272 óra
A Nemzeti alaptantervben előírt minimum 4-4 óra javasolt elosztása: 2 magyar nyelv, 2 irodalom.

A nyelvtan óraszámait úgy értendők, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés és szövegalkotás folyamatos fejlesztése.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt keret-tantervi (2020) óraszám	Helyi tantervi óraszám
MAGYAR NYELV		
A kommunikáció alapjai	6	6+2
Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan	8	8+12
Állandósult szókapcsolatok	5	5
A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	20	20+15
Hangalak és jelentés	6	6+5
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	13	13+4
Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	46	46+14
Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	4	4
SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRAKERET – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra évfolyamonként 14-14 óra	28	2
IRODALOM		
Család, otthon, nemzet – kispikari alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	18	18+5
Petőfi Sándor: János vitéz	14	14+6
Szülőföld, táj – lírai és kispikari alkotások	8	8+2
Próza nagyepika – ifjúsági regény 1. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10	10
Egy szabadon választott meseregény elemzése	4	4+1
Hősök az irodalomban	10	10+10
Arany János: Toldi	16	16+6
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	11	11
Próza nagyepika – ifjúsági regény 2. - Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12	10
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	5	5

SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRAKERET (az órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 14–14 óra	28	8
Összes óraszám:	272	306

MAGYAR NYELV 5.

Témakörök	Keret-tantervi (2020) óraszám	Helyi tantervi óraszám
1.A kommunikáció alapjai	6	6+2
2.Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan	8	8+12
3.Állandósult szókapcsolatok	5	5
4.A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	20	20+15
5.Hangalak és jelentés	6	6+5
6.Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	9	9
Szabadon felhasználható órakeret	14	2
Összes óraszám:	68	90

Témakör	1.A kommunikáció alapjai	Órakeret
Törzsanyag	A jelek világa A kommunikáció fogalma, tényezői A kommunikáció nem nyelvi jelei A kommunikációs kapcsolat	6
Ajánlott / Helyi többlet	Az országunk, városunk jelképeinek eredete Történelmi jelképeink értelmezése A kommunikációs illemszabályok tudatosítása (üdvözlési szokások, SMS, chat)	2
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
<p>A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése</p> <p>A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben</p> <p>A nyelv zenei kifejezőeszközeinek megismerése, alkalmazása</p> <p>A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése</p> <p>A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése</p> <p>Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása</p> <p>Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben</p> <p>Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése</p> <p>A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása</p> <p>A kommunikáció tényezőinek megismerése</p> <p>A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása</p> <p>A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása</p>		<p>természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címezett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés</p>

Témakör	2. Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan	Órakeret
Törzsanyag	A beszélgetés Hang és betű, az ábécé Betűrend, elválasztás Helyesírásunk alapelvei: a kiejtés elve Helyesírásunk alapelvei: a szóelemzés elve Helyesírásunk alapelvei: a hagyomány elve Helyesírásunk alapelvei: az egyszerűsítés elve	8
Ajánlott / Helyi többlet	Megelevenedett ABC (rajzok) Beszédtechnika Nyelvtörők A magyar helyesírás értelemtükröző és értelem-megkülönböztető szerepe Helyesírási szótárak és helyesírási tanácsadó portálok használata Ismeretek elmélyítése, gyakorlása	12
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban		hang és betű, ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata

Témakör	3. Állandósult szókapcsolatok	Órakeret
Törzsanyag	Szólások Szóláshasonlatok Közmondások Szállóigék Köznyelvi metaforák	5
Ajánlott / Helyi többlet		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fogalmak	
A szókincsfejlesztése, a nyelvhelyességi szabályok alkalmazása Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások értelmezése, szerkezetének, használati körének megfigyelése A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben – játékos gyakorlatokkal	állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige, köznyelvi metaforák	

Témakör	4. A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	Órakeret
Törzsanyag	Hangképzés, fonéma A magánhangzók csoportosítása Magánhangzótörvények: Hangrend Illeszkedés Mássalhangzótörvények: Részleges hasonulás Írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás Összeolvadás Rövidülés Kiesés A szavak szerkezete: Egyszerű és összetett szavak Szótó és toldalékok A képző, a jel, a rag	20
Ajánlott / Helyi többlet	A hangképzés biológiája – digitális anyagok Beszédtechnika Madarak népnyelvi megnevezésének és hangjuknak összehasonlítása A személynévadás esztétikája Az összetett szavak kialakulása, jelentésváltozása, nyelvhelyességi kérdések Idegen elemű összetett szavak és nyelvhelyességi kérdéseik A szótó és a toldalékok helyes használata Nyelvi játékok: szóalkotási módok Ismeretek elmélyítése, gyakorlás	15

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fogalmak
<p>A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése</p> <p>A nyelvi elemzőkészség fejlesztése</p> <p>A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai</p> <p>A szavak szerkezetének felismerése</p> <p>A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése</p> <p>A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepének megfigyelése a kommunikációban</p> <p>Az alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismerése</p> <p>Nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás</p> <p>különböző módjainak megismerése, digitális programok használatával is</p>	<p>beszédhang, fonéma, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, egyszerű szó, összetett szó</p>

Témakör	5. Hangalak és jelentés	Órakeret
Törzsanyag	<p>Egyjelentésű szavak</p> <p>Többjelentésű szavak</p> <p>Azonos alakú szavak</p> <p>Rokon értelmű szavak</p> <p>Ellentétes jelentésű és hasonló alakú szavak</p> <p>Hangutánzó, hangulatfestő szavak</p>	6
Ajánlott / Helyi többlet	<p>A hangalak és a jelentés szerepe az írásbeli és szóbeli megnyilatkozásban</p> <p>Nyelvi humor</p> <p>Hangutánzó szavak a tanult idegen nyelvben</p> <p>Ismeretek elmélyítése, gyakorlása</p>	5
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fogalmak	
<p>A hangalak és a jelentés kapcsolatának, illetve a jelentésmezőnek a felismerése</p> <p>Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése</p> <p>Gyakorlatszerzés a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében</p>	<p>egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező</p>	

Témakör	6. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Órakeret
Törzsanyag	Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat A leírás Az elbeszélés A párbeszéd A levél (hagyományos, elektronikus) A plakát, a meghívó A jellemzés	9
Ajánlott / Helyi többlet		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fogalmak	
Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása Reflektálás a szöveg tartalmára Olvasási stratégiák alkalmazása A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése A kreatív írás gyakorlása Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata Szövegtípusok I. (felelet, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete	elbeszélés, leírás, felelet, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél, plakát, meghívó, könyvismertető	

IRODALOM 5.

Témakörök	Keret- tantervi (2020) óraszám	Helyi tantervi óraszám
1.Család, otthon, nemzet – kisepikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	18	18+5
2.Petőfi Sándor: János vitéz	14	14+6
3.Szülőföld, táj – lírai és kisepikai alkotások	8	8+2
4.Prózai nagyepika – ifjúsági regény 1.: Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10	10
5.Egy szabadon választott mese- vagy ifjúsági regény elemzése (Kötelező olvasmány)	4	4+1
Szabadon felhasználható órakeret	14	4
Összes óraszám:	68	72

Témakör	1. Család, otthon, nemzet – kisepikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	Órakeret
Törzsanyag	Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék Petőfi Sándor: Egy estém otthon Füstbe ment terv Magyar vagyok Arany János: Családi kör Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér Fehérlófia Az égig érő fa (magyar népmese) Arany János: Rege a csodaszarvasról Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz Bibliai történetek A világ teremtése Noé, Jézus születése, A betlehemi királyok	18
Ajánlott / Helyi többlet	Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve - részletek Móra: Csalóka Péter Petőfi Sándor: Arany Lacinak Ágh István: Virágosat álmodtam Kányádi Sándor: Befagyott a Nyárád Tündérszép Ilona és Árgyélus Attila földje (népmese) Az Édenkert története József Attila: Betlehemi királyok Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül? Dávid és Góliát, további bibliai történetek	5

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fogalmak
<p>A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által</p> <p>Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása</p> <p>A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben</p> <p>Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása</p>	<p>népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én</p>

Témakör	2. Petőfi Sándor: János vitéz	Órakeret
Törzsanyag	<p>Petőfi Sándor élete</p> <p>Petőfi Sándor: János vitéz c művének olvasása, részletes feldolgozása, epikai jellemzők felismerése, a mű elemzése adott szempontokból (pl. tér, időcselekmény, szereplő, elbeszélő).</p> <p>A szereplők megismerése, jellemzése, a mű poétikai, nyelvi sajátosságainak feltárása</p> <p>Szóbeli és írásbeli gyakorlatok elvégzése</p> <p>Élmény, vélemény megosztása, magatartásformák megítélése, azonosulás erkölcsi értékekkel (pl. hűség, bátorság); memoriterek előadása</p>	14
Ajánlott / Helyi többlet	Petőfi Sándor: János vitéz	6
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fogalmak	
<p>A mű szövegének közös órai feldolgozása</p> <p>A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése</p> <p>A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása</p> <p>A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok</p> <p>Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor</p>	<p>verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét</p>	

Témakör	3. Szülőföld, táj – lírai és kisepikai alkotások	Órakeret
Törzsanyag	Petőfi Sándor: Szülőföldemen Petőfi Sándor: Az alföld Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet) Nagy László: Balatonparton Weöres Sándor: Tájkép	8
Ajánlott / Helyi többlet	Petőfi Sándor: Távolból Ady Endre: Föl-földobott kő	2
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
<p>A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása</p> <p>A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben</p> <p>A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján</p> <p>A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése</p> <p>Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése</p> <p>A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival.</p> <p>Irodalmi atlasz vagy térkép használata</p> <p>A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal</p> <p>Kisebbségi projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése</p>		<p>hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás</p>

Témakör	4. Prózai nagyepika – ifjúsági regény 1.:	Órakeret
Törzsanyag	Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk A regény írójának élete A regény műfaji jellemzői A regény cselekménye, szerkezete, szereplők/jellemek, szereplők kapcsolata, konfliktusok, helyszínek, tér-és időviszonyok cselekményidő/külső, történelmi idő), Elbeszélői nézőpont. A mű fontos témái (pl. barátság, közösség, önfeláldozás, gyerekek-felnőttek, hűség-árulás).	10
Ajánlott / Helyi többlet		

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fogalmak
<p>Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése Egyes szereplők jellemzése Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban</p>	<p>Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő</p>

Témakör	5. Egy szabadon választott mese- vagy ifjúsági regény elemzése (Kötelező olvasmány)	Órakeret
Törzsanyag	<p>Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér Szabó Magda: Tündér Lala Fekete István: A koppányi aga testamentuma Fekete István: Bogánacs (Egy kiválasztása kötelező.)</p>	4
Ajánlott / Helyi többlet	<p>A művek fontos témái (pl. barátság, közösség, önfeláldozás, gyerekek-állatok, gyerekek-felnőttek, hűség-árulás megbeszélése). Elbeszélő szöveg egy-egy jelenetének dramatizált megjelenítése.</p>	1

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fogalmak
<p>Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése Egyes szereplők jellemzése Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban</p>	<p>Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő</p>

MAGYAR NYELV 6.

Témakörök	Kerettantervi (2020) óraszám	Helyi tantervi óraszám
1.Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	46	46+14
2.Könyv-és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	4	4
3.Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	4	4+4
Szabadon felhasználható órakeret	14	-
Összes óraszám	68	72

Témakör	1. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	Órakeret
Törzsanyag	<p>Szóelemek, szófajok</p> <p>Az ige fogalma</p> <p>Az igeidők</p> <p>Az igemódok</p> <p>Az ige ragozása</p> <p>A leggyakoribb igeképzők</p> <p>Az igék helyesírása</p> <p>A határozószó</p> <p>A főnév</p> <p>Személynevek és helyesírásuk</p> <p>A földrajzi nevek és helyesírásuk</p> <p>Az állatnevek, égitestek, márkanevek és helyesírásuk</p> <p>Az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk</p> <p>A melléknév</p> <p>A melléknevek helyesírása</p> <p>A számnév</p> <p>A számnév helyesírása</p> <p>A névmások</p> <p>A személyes és birtokos névmás</p> <p>A kölcsönös és visszaható névmás</p> <p>A mutató és kérdő névmás</p> <p>A vonatkozó, határozatlan és általános névmás</p>	46

	<p>Az igenevek: A főnévi igenév A melléknévi igenév A határozói igenév Viszonyszók, mondatszók</p>	
Ajánlott / Helyi többlet	<p>Tulajdonnevek köznevesülése Köznevek tulajdonnévvé válása Történelmi ragadványnevek Melléknevek főnevesülése Melléknevek metaforikus jelentése Emberi tulajdonságok megjelenése az állandósult szókapcsolatokban A számnevek megjelenése az állandósult szókapcsolatokban, mondókákban Karinthy Frigyes: Tegeződés Többszófajúság Szófajváltás Az állandósult szókapcsolatok és a szófajok Az igenevek kapcsolata a többi szófajjal A névmások szerepe a mondat- és szövegépítésben Hagyományos és digitális helyesírási szótárak és portálok használata A szófajok használatának nyelvhelyességi kérdései Ismeretek elmélyítése, gyakorlás</p>	14
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
<p>Helyesírási készség fejlesztése A szójelentés, a metaforikus jelentés, a több szófajúság megismerése A szavak jelentésbeli szerepe és gyakorlati alkalmazása a szóbeli és írásbeli kommunikációban A szófajok felismerése helyes leírása a mondatban és a szövegben: ige, főnév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonzók, mondatszók Az iskolai helyesírási segédeszközök: szótár, szabályzat és helyesírási portálok önálló használata Különbéféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása Szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése</p>		<p>szó, szóelem, szófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonzók, mondatszók</p>

<p>Reflektálás a szöveg tartalmára</p> <p>A szöveghű és értő szövegolvasás gyakorlása</p> <p>A hagyományos és a digitális íráshasználat fejlesztése</p> <p>A kreatív írás gyakorlása</p> <p>A helyesírási készség fejlesztése</p> <p>A mérlegelő gondolkodás fejlesztése</p> <p>A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése</p> <p>A nyelvi elemzőkészség kialakítása</p>	
--	--

Témakör	2. Könyv-és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	Órakeret
Törzsanyag	A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat Sajtótermékek jellemző jegyei	4
Ajánlott / Helyi többlet		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fogalmak	
<p>A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés</p> <p>Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken</p> <p>Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása</p> <p>Képzőművészeti gyűjtemények megismerése vezetéssel</p> <p>Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán</p> <p>Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése</p> <p>Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról</p>	<p>könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismertetés</p>	

Témakör	3. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Órakeret
Törzsanyag	Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat A leírás Az elbeszélés A párbeszéd A levél (hagyományos, elektronikus) A plakát, a meghívó A jellemzés	4
Ajánlott / Helyi többlet	Az írásbeli megnyilatkozások műfajai, műfaji jellegzetességei A szövegalkotás fázisai A szövegalkotás mint tanulási módszer Kreatív írás	4
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
Szövegghú, értő szövegolvasás gyakorlása Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása Reflektálás a szöveg tartalmára Olvasási stratégiák alkalmazása A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése A kreatív írás gyakorlása Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata Szövegtípusok I. (felelet, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete		elbeszélés, leírás, felelet, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél, plakát, meghívó, könyvismertető

IRODALOM 6.

Témakörök	Keret-tantervi (2020) óraszám	Helyi tantervi óraszám
Hősök az irodalomban	10	10+10
Arany János: Toldi	16	16+6
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	11	11
Prózai nagyepika – ifjúsági regény -Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12	10
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	5	5
Szabadon felhasználható (20%)	14	4
Összes óraszám	68	72

Témakör	1. Hősök az irodalomban	Órakeret
Törzsanyag	<p>Arany János: Mátyás anyja Arany János: A walesi bárdok</p> <p>Hősök–mondák: Beckó vára vagy Csörsz árka Szent László legendája vagy Lehel kürtje</p> <p>A párok közül az egyik kötelező, a másik a választható művek közé kerül.</p> <p>Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet) vagy Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet) (Választható)</p> <p>Torna vára (Felvidék) vagy Tordai hasadék (Erdély) vagy A Lendvai vár (Muravidék) vagy délvidéki Mátyás-mondák (A felsoroltak közül az egyik kötelező.)</p> <p>Irodalom és mozgókép Fazekas Mihály: Lúdas Matyi</p>	10
Ajánlott / Helyi többlet	<p>Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata</p> <p>Irodalom és mozgókép Fazekas Mihály: Lúdas Matyi Fazekas Mihály és Debrecen A régió mondái</p>	10

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fogalmak
<p>Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg</p> <p>A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása</p> <p>A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése</p> <p>A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése</p> <p>Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése</p> <p>Irodalmi atlasz vagy térkép használata</p> <p>Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése</p>	<p>próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás</p>

Témakör	2. Arany János: Toldi	Órakeret
Törzsanyag	<p>Arany János élete</p> <p>Arany János: Toldi</p> <p>c művének olvasása, részletes feldolgozása,</p> <p>epikai jellemzők felismerése, a mű elemzése adott szempontokból (pl. tér, időcselekmény, szereplő, elbeszélő).</p> <p>A szereplők megismerése, jellemzése, a mű poétikai, nyelvi sajátosságainak feltárása</p> <p>Szóbeli és írásbeli gyakorlatok elvégzése</p> <p>Élmény, vélemény megosztása,</p> <p>magatartásformák megítélése, azonosulás erkölcsi értékekkel (pl. hűség, bátorság);</p> <p>memoriterek előadása</p> <p>Irodalomelméleti, verstani ismeretek elmélyítése, gyakorlása</p>	16
Ajánlott / Helyi többlet	<p>Irodalomelméleti, verstani ismeretek elmélyítése, gyakorlása</p>	6
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fogalmak	
<p>A mű szövegének közös órai feldolgozása</p> <p>Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincsbővítés és olvasási stratégiák fejlesztése</p> <p>Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában</p>	<p>verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás</p>	

<p>Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok)</p> <p>A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérvizsoly stb.) megtárgyalása</p> <p>Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben</p>	
---	--

Témakör	3. Szeretet, hazaszeretet, szerelem	Órakeret
Törzsanyag	<p>Bibliai történetek</p> <p>Mária és József története</p> <p>Jézus tanítása a gyermekekről (karácsonyi ünnepkör)</p> <p>Kölcsey Ferenc: Himnusz</p> <p>Vörösmarty Mihály: Szózat</p> <p>Petőfi Sándor: Honfidal</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem</p> <p>Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...</p> <p>Radnóti Miklós: Bájoló</p>	11
Ajánlott / Helyi többlet		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fogalmak	
<p>Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban</p> <p>A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása</p> <p>A téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben</p> <p>A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése</p> <p>A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival</p> <p>Kisebbségi projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése</p>		

Témakör	4. Prózai nagyepika – ifjúsági regény -Gárdonyi Géza: Egri csillagok	Órakeret
Törzsanyag	Gárdonyi Géza: Egri csillagok A regény írójának élete Történelmi háttér A regény műfaji jellemzői A regény cselekménye, szerkezete, szereplők, szereplők kapcsolata, helyszínek, visszatérő motívumok	10
Ajánlott / Helyi többlet		
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
<p>Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével</p>		történelmi regény, elbeszélő, időszervezet, több szálon futó cselekmény, jellemek

Témakör	5. Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	Órakeret
Törzsanyag	Daniel Defoe: Robinson Crusoe vagy Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg	5
Ajánlott / Helyi többlet		
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
<p>Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével</p>		A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően

7–8. ÉVFOLYAM

A 7–8. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése), és az érzelmi nevelés.

Ennek a tanítási-tanulási szakasznak a végére a tanulók biztos szövegértési készséggel rendelkeznek, szövegalkotási képességeiket folyamatosan bővíteni kell. Cél, hogy a 8. évfolyam végére a tanulók értőn alkalmazzák a nyelvi ismereteiket: értsék anyanyelvük szerkezetét, grammatikáját, össze tudják vetni anyanyelvük sajátosságait az általuk tanult idegen nyelv sajátosságaival. Ismerjék fel az adott kommunikációs helyzetet, ennek megfelelően az általuk tanult műfajokban, írásban és szóban helyesen és pontosan, a magyar nyelv szabályai szerint fejezzék ki magukat.

Tudják alkalmazni a digitális szövegalkotás és -befogadás módjait. Képesek legyenek saját véleményüket logikusan kifejteni, érvelni, s tanulják meg a toleráns nyelvhasználatot. Ezek birtokában tudnak a tanulók egymással együttműködni, csapatban és párban dolgozni, így tudják megérteni egymás gondolatait, és saját gondolataikat a lehető legpontosabban elmondani, megértetni másokkal. Ez teremt lehetőséget a személyiségük fejlesztésére, érzelmi nevelésükre is.

A 7–8. évfolyamon a tanulók a magyar nyelv rendszerének további szintjeit ismerik meg. A nyelvi oktatás középpontjában továbbra is a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll. A tanult nyelvi szintek nyelvtani ismereteit a diákok a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban és az idegen nyelv tanulásában betöltött szerepük szerint vizsgálják. Ennek a tananyagának a középpontjában az egyszerű és összetett mondatok, az állandósult szókapcsolatok állnak. A funkcionális nyelvhasználati ismeretek mellett a tanulók elhelyezik a magyar nyelvet a világ nyelvei között, tájékozódnak a magyar nyelv történetének főbb állomásairól, közben többféle szövegépítő eljárással, kommunikációs technikával találkoznak.

A nyelvoktatásban fontos szerepet kap az egyéni fejlesztés. A tanulás tanítása (elemző olvasás, kulcsszavak, lényegkiemelés, vázlatírás, gondolati váz elkészítése, szövegalkotás) a magyar nyelv és irodalom tanításának is lehetősége és feladata.

A 7–8. évfolyamon a tanulók – életkori sajátosságaik, illetve korábbi tanulmányaik alapján képessé válnak arra, hogy megismerjék az európai és a magyar kultúra nagy korszakait, ezeknek a stílus- és művelődéstörténeti koroknak kiemelkedő alkotásait, és egyre hangsúlyosabbá válik a poétikai-retorikai ismeretek bővítése is. A 13–15 éves gyerekek már képesek arra, hogy ne csak fabuláris szinten értelmezzenek egy-egy szöveget, hanem tanári irányítással jelentésteremtésre is vállalkozzanak, és megértsék saját kultúrájuk történelmi adottságait, irodalmi törekvéseit.

Magyar nyelvből a 8. évfolyamon félévkor a tanulók anyanyelvi ismereteit záró felméréssel kell mérni.

	Heti óraszám		Éves óraszám	
	nyelvtan	irodalom	nyelvtan	irodalom
7. évfolyam	1,5	2	54	72
8. évfolyam	1,5	2	54	72

A 7–8. ÉVFOLYAM TANANYAG-TARTALMA:

Magyar nyelvtan	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT TANANYAG
I. Kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	
Kommunikáció szóban és írásban	Kommunikációs helyzetek paródiái, karikatúrái Hagyományos és digitális iskolaújság szerkesztése: műfajok, szerkesztők, szerkesztési elvek A reklám médiumai, műfajai, hatásai Nyelvhelyesség és kommunikációs zavar
Alkalmi beszéd, ünnepi beszéd, köszöntő	
Hozzászólás, felszólalás, kiselőadás	
Vita és érvelés	
Kommunikációs zavar	
A tömegkommunikáció szerepe, feladatai, tájékoztató és véleményképző műfajai	
Reklám, hirdetés, apróhirdetés	
II. Mondat a szövegben – egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szó szerkezetek, a szóösszetételek	
A mondat a szövegben, a mondatok csoportosítása	A mondatrészek és stilisztikai szerepük: nominális és verbális stílus Vonzatok és mondat szerkezetek A vonzatok vizsgálata a tanult idegen nyelvben, összevetése a magyar nyelv sajátosságaival A szó szerkezetek jelentéstömörítő szerepe, különös tekintettel az állandósult szókapcsolatokra A szóösszetételek jelentéstömörítő szerepe, különös tekintettel az állandósult szókapcsolatokra
Az állítmány	
Az alany	
A tárgy	
Határozók	
Hely-, idő-, állapot- és módhatározó	
Eszköz-, társ-, részes-, ok-, cél- és állandó határozó	
A jelzők	
Minőség-, mennyiség-, birtokos és értelmező jelző)	
A mellé- és alárendelő szó szerkezet	
Az egyszerű mondat szerkezete	
Az egyszerű mondat helyesírása	
Szóképzés	
Alárendelő szóösszetételek	
Mellérendelő szóösszetételek	
III. A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal	
A köznyelv és csoportnyelvek	A nagy magyar nyelvjárások hangtani, szóképzéssel jellemezhetőinek összevetése digitális anyagok segítségével Torz mozaikszavak stílushatásai
Nyelvjárások	
Ritkább szóalkotási módok	
Mozaikszók, ikerszók és szórövidülések	
IV. Könyvtárhasználat	
V. Készüljünk a felvételire!	
VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	
A szöveg megszerkesztettsége, szerkezeti egységei Szövegtípusok és műfaji, retorikai, stilisztikai jellemzői Az érv és a cáfolat	Érvtípusok Egyenes érvelés, inverz érvelés
VII. Összetett mondat a szövegben	
A mellérendelő összetett mondat	A többszörösen összetett mondat Körmondatok az irodalmi művekben Az idézés fajtái
Az alárendelő összetett mondatok	
A sajátos jelentés tartalmú mellékmondat	

Az összetett mondat helyesírása	
Az idézés	
VIII. Nyelvtörténet, a nyelvrokonság kérdései - játékosan	
A nyelvek osztályozása nyelvtípusok szerint	A rovásírás írásjegyei, fellelhető rovásírást nyelvm emlékeink
Nyelvünk eredete, rokonsága	A jövevényszavak jelentésváltozásai
Nyelvtörténet, nyelvm emlékek	A nyelvújítás mulatságos túlkapásai
Nyelvújítás	

Irodalom	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
I. Korok és portrék	
A) Középkor	
István király intelmei Imre herceghez (részletek)	Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Árpád, Szent László)
B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció	
Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése alapján)	Mátyás királlyá koronázása; Mesék Mátyás királyról: A kolozsvári bíró
Janus Pannonius: Pannonia dicsérete	Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról
	Bornemisza Péter: Siralmas énnékem Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról való ének (részletek)
Balassi Bálint: Egy katonaeének	Balassi Bálint: Borivóknak való
Balassi Bálint: Hogy Juliára találja, így köszöne néki	Balassi Bálint: Adj már csendességet
Irodalom és színház vagy film kapcsolata A reneszánsz dráma Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia vagy később tárgyalva: Molière: A képzelt beteg	
C) Irodalmunk a 17-18. században	
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek: I./1-21.versszak)	Rákóczi-nóta, Buga Jakab éneke, Zöld erdő harmatát
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)	Lévay József: Mikes Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Rákóczy menekülése a börtönből)
D-E) Klasszicizmus és romantika	
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez	Petőfi Sándor: Csokonai
Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz	Áprily Lajos: Séta Debrecenben
Kölcsey Ferenc: Huszt	Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor
Kölcsey Ferenc: Emléklapra	Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.)
Kölcsey Ferenc: Himnusz	Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége (történetek Széchenyi Istvánról: Az Akadémia alapítása; A hídvám)
Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)	
Vörösmarty Mihály: Szózat	
Vörösmarty Mihály: Ábránd	
Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem	

Petőfi Sándor: Nemzeti dal	Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége (történetek Kossuth Lajosról: A sorsfordító kabát) Kossuth-nóta Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (Kossuth Lajos – részlet) Vörösmarty Mihály: Petike Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert... Petőfi és Arany levelezése – részletek Arany János: V. László Arany János: Szondi két apródja
Petőfi Sándor: Szeptember végén	
Arany János: A fülemile	
Arany János: A tölgyek alatt vagy Epilógus	
Jókai: A huszti beteglátogatók	Irodalom és film kapcsolata Jókai Mór: A kőszívű ember fiai
Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa	Mikszáth Kálmán: A Balóthy-domínium Mikszáth Kálmán: A beszélő köntös
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány	
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák	
II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	
Jules Verne: Kétévi vakáció vagy Tonke Dragt: Levél a királynak vagy Mándy Iván: Az enyedi diák vagy Csukás István: Vakáció a halott utcában	
III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	
A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	

Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...	Ady Endre: Ember az embertelenségben Ady Endre: Krisztus-kereszt az erdőn Babits Mihály: A második ének (részlet) Kosztolányi Dezső: Akarsz-e játszani? Kosztolányi Dezső: Ének a fiatalokról Juhász Gyula: Anna örök Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú Tóth Árpád: Láng Dsida Jenő: Kalendárium szonettekben (részlet) Dsida Jenő: Születésnap-i köszöntő édesanyámnak József Attila: Szeretném, ha vadalmafa lennék József Attila: Istenem Áprily Lajos: A rím Radnóti Miklós: Hetedik ecloga
Ady Endre: Őrizem a szemed	
Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba	
Babits Mihály: Ádáz kutyám	
Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom	
Juhász Gyula: Milyen volt...	
Dsida Jenő: Hálaadás	
József Attila: Rejtelmek	
József Attila: Kertész leszek	
József Attila: Születésnapomra	
Reményik Sándor: Templom és iskola	
Áprily Lajos: Március	
Radnóti Miklós: Nem tudhatom	
B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	
Kós Károly: Az országépítő (részlet)	Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek) Móricz Zsigmond: Hét krajcár Móricz Zsigmond: A fillentő
Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály	
Móricz Zsigmond: Pillangó vagy Légy jó mindhalálig	
Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet)	
Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet)	

Nyirő József: Uz Bence (részlet)	
C) „Vérző Magyarország” – Trianon a magyar irodalomban	
Reményik Sándor: Mi a magyar?	Babits Mihály: Hazám Babits Mihály: Áldás a magyarra Juhász Gyula: Trianon Juhász Gyula: Testamentum Karinthy Frigyes: Levél (részlet) Márai Sándor: Napló (részlet)
IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	
A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	
Szabó Lőrinc: Tücsökzene (részletek)	Nagy László: Az én szívem
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet	Nemes Nagy Ágnes: Félelem
Weöres Sándor: A társ	Csoóri Sándor: Szomorúság
Kányádi Sándor: Két nyárfa	
Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére	
Wass Albert: Üzenet haza (részlet)	
B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	
Sütő András: Anyám könnyű álmot ígér (részlet)	Mándy Iván: Tájak, az én tájaim (részlet)
Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet)	Illyés Gyula: Hősökről beszélek (részlet)
Örkény István: Egyperces novellák (részletek)	
C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	
Irodalom és színház vagy mozgókép Egy szabadon választott drámai alkotás	
V. A 20. századi történelem az irodalomban (világháborúk, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	
Irodalom és mozgókép Szabó Magda: Abigél	
Pilinszky János: Francia fogoly (részlet)	Pilinszky János: Harbach, 1944 Anna Frank naplója
Choli Daróczi József: Dal	Lakatos Menyhért: Még mindig siratunk
Irodalom és mozgókép George Orwell: Állatfarm	
Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)	Márai Sándor: Mennyből az angyal Tamási Lajos: Piros a vér a pesti utcán
VI. Szórakoztató irodalom	
Irodalom és mozgókép Agatha Christie egy Poirot-novellája	Agatha Christie: Tíz kicsi néger

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány
Móricz Zsigmond: Pillangó vagy a Légy jó mindhalálig
William Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia vagy Molière: A képzelt beteg
Szabó Magda: Abigél

MEMORITEREK:

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg
Kölcsey Ferenc: Huszt
Kölcsey Ferenc: Emléklapra
Vörösmarty Mihály: Szózat – teljes szöveg
Petőfi Sándor: Nemzeti dal
Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem
Petőfi Sándor: Szeptember végén
Ady Endre: Őrizem a szemed (részlet)
Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet)
József Attila: Születésnapomra (részlet)
József Attila: Mama
Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet)
Kányádi Sándor: Két nyárfa (részlet)

A 7–8. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 204 óra.

A Nemzeti alaptantervben előírt minimum 3-3 óra javasolt elosztása: 1 magyar nyelv, 2 irodalom.

A nyelvtan óraszámait úgy értendő, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés és szövegalkotás folyamatos fejlesztése.

Magyar nyelvből a 8. évfolyamon félévkor a tanulók anyanyelvi ismereteit záró felméréssel kell értékelni.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt keret- tantervi (2020) óraszám	Helyi tantervi óraszám
MAGYAR NYELV		
A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	5	5
Mondat a szövegben – egyszerű mondat részei, mellérendelő szó szerkezet	12	12+23
A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, szóalkotási módok – játékos feladatokkal	10	10
Könyvtárhasználat	2	2+2
Készüljünk a felvételire!	10	10+18
Szövegértés, szövegalkotás	3	3
Összetett mondat a szövegben	8	8+7
Nyelvtörténet, nyelvrokonság – játékosan	4	4
Szabadon felhasználható órák – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra évfolyamonként 7–7 óra	14	4
IRODALOM		
I. Korok és portrék	50	50+12
A) A középkor	3	3
B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció	11	11+4
C) Irodalmunk a 17–18. században	4	4
D-E) Klasszicizmus és romantika	32	32+8
II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	4	4+4
III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	27	27+12
A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	14	14+6
B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	11	11+6
C) „Vérző Magyarország” - Trianon	2	2

IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	18	18+4
A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	12	12
B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	4	4+4
C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	2	2
V. A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	6	6
VI. Szórakoztató irodalom	3	3
Szabadon felhasználható (az órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 14–14 óra	28	4
Összes óraszám:	204	252

MAGYAR NYELV 7.

Témakörök	Keret- tantervi (2020) óraszám	Helyi tantervi óraszám
1. A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	3	3
2.Mondat a szövegben – egyszerű mondat részei, mellérendelő szó szerkezet	12	12+23
3.A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, szóalkotási módok – játékos feladatokkal	10	10
4.Könyvtárhasználat	2	2+2
Szabadon felhasználható órák – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra évfolyamonként 7–7 óra	7	2
Összes óraszám	34	54

Témakör	1. A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	Óraszám
Törzsanyag	Kommunikáció szóban és írásban Alkalmi beszéd, ünnepi beszéd, köszöntő Hozzászólás, felszólalás, kiselőadás Vita és érvelés Kommunikációs zavar A tömegkommunikáció szerepe, feladatai, tájékoztató és véleményközlő műfajai Reklám, hirdetés, apróhirdetés	3
Ajánlott / Helyi többlet		-
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fogalmak	
A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása A szövegértési készség fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben	tömegkommunikáció, kommunikációs zavar, vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd	

<p>A közéleti megnyilatkozás alapjainak elsajátítása</p> <p>Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése</p> <p>Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával</p> <p>A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek megismerése</p> <p>A kommunikációs zavar felismerése, javítása</p> <p>Vita- és érvelési kultúra elsajátítása</p> <p>A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása</p>	
--	--

Témakör	2. Mondat a szövegben – egyszerű mondat részei, mellérendelő szószerkezet	Óraszám
Törzsanyag	<p>A mondat a szövegben, a mondatok csoportosítása</p> <p>Az állítmány</p> <p>Az alany</p> <p>A tárgy</p> <p>Határozók</p> <p>Hely-, idő-, állapot- és módhatározó</p> <p>Eszköz-, társ-, részes-, ok-, cél-és állandó határozó</p> <p>A jelzők</p> <p>Minőség-, mennyiség-, birtokos és értelmező jelző)</p> <p>A mellé- és alárendelő szószerkezet</p> <p>Az egyszerű mondat szerkezete</p> <p>Az egyszerű mondat helyesírása</p> <p>Szóképzés</p> <p>Alárendelő szóösszetételek</p> <p>Mellérendelő szóösszetételek</p>	12
Ajánlott / Helyi többlet	<p>Egyszerű mondatok elemzése.</p> <p>A tárgy. Szerkezeti ábrák. Az egyszerű mondat algoritmusának begyakorlása.</p> <p>A mondatrészek és stilisztikai szerepük: nominális és verbális stílus. Vonzatok és mondat szerkezetek. A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás, rendszerezés, ismétlés, összefoglalás, számonkérés.</p>	23

	A szószerkezetek jelentéstömörítő szerepe, különös tekintettel az állandósult szókapcsolatokra	
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
<p>A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése</p> <p>A nyelvi elemzőkészség fejlesztése</p> <p>A nyelv változásainak megfigyelése</p> <p>A helyesírási készség fejlesztése</p> <p>A mondatfajták azonosítása a közlési szándék szerint a beszélt és az írott nyelvben</p> <p>Egyszerű mondat típusainak felismerése, elemzése</p> <p>Az egyszerű mondat központosítása</p> <p>Az összetett szavak helyesírásának alapvető szabályai</p> <p>A mellérendelő és az alárendelő szószerkezet fajtáinak megismerése, elemzése</p> <p>A mondatrészek megtanulása (alany, állítmány, tárgy, határozók [időhatározó, helyhatározó, részeshatározó, mód- és állapothatározó, ok-és célhatározó, eszköz- és társhatározó, állandó határozó]), jelző [minőségjelző, birtokos jelző, mennyiségjelző, értelmező]</p> <p>A szórend és a mondatjelentés kapcsolatának vizsgálata</p> <p>A szó elsődleges jelentésének, illetve a metaforikus jelentésnek elkülönítése, tudatos alkalmazása</p> <p>A főbb szóalkotási módok (szóösszetétel, szóképzés) ismerete</p> <p>Az összetett szavak alapvető helyesírási szabályainak elsajátítása</p> <p>Digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközök: szótárak és szabályzatok és helyesírási portálok önálló használata</p>	<p>egyszerű szó,</p> <p>összetett szó,</p> <p>mondatrészek,</p> <p>szószerkezetek (alárendelő: alanyos, tárgyas, határozós, jelzős; mellérendelő: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető); szóösszetétel, szóképzés, szórend</p>	

Témakör	3. A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, szóalkotási módok – játékos feladatokkal	Óraszám
Törzsanyag	A köznyelv és csoportnyelvek Nyelvjárások Ritkább szóalkotási módok Mozaikszók, ikerszók és szórövidülések	10
Ajánlott / Helyi többlet		
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
<p>Az anyanyelv állandóságának és változásának tudatosítása</p> <p>A nyelv főbb változatainak megismertetése (köznyelv, irodalmi nyelv, csoportnyelvek)</p> <p>A nyelvek megjelenési formáinak ismerete</p> <p>A tanuló környezetében előforduló nyelvjárás néhány jellegzetességének megfigyelése</p> <p>A nyelvi tolerancia kialakítása, fejlesztése</p> <p>A tanuló környezetében előforduló nyelvváltozatok azonosítása</p> <p>Anyanyelv, idegen nyelv, nemzetiségi nyelv összevetése</p>		irodalmi nyelv, köznyelv, nyelvjárás, csoportnyelv, ifjúsági nyelv, jelnyelv

Témakör	4. Könyvtárhasználat	Óraszám
Törzsanyag	Könyvtárlátogatás, könyvtárhasználati ismeretek	2
Ajánlott / Helyi többlet	Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása.	2
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
<p>A szövegek sajátosságainak megfigyeltetése, főbb fajtáinak tudatosítása: lineáris és nem lineáris, hagyományos és digitális szövegek</p> <p>Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata</p>		szöveg, hagyományos szöveg, digitális szöveg, lineáris szöveg, nem lineáris szöveg

ODALOM 7.

Témakörök	Keret-tantervi (2020) óraszám	Helyi tantervi óraszám
I.Korok és portrék	50	50+12
A középkor	3	3
Reneszánsz, humanizmus, reformáció	11	11+4
Irodalmunk a 17-18. században	4	4
Klasszicizmus és romantika	32	32+8
II.Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	4	4+4
Szabadon felhasználható (az órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 14–14 óra	14	2
Összes óraszám	68	72

Témakör	I. Korok és portrék A középkor	Óraszám
Törzsanyag	István király intelmei Imre herceghez (részletek)	3
Ajánlott / Helyi többlet		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fogalmak	
Irodalmi szövegek olvasása, értelmezése Az európai kultúra kialakulásának megismerése	középkor, román stílus, gótika, egyházi kultúra, lovagi kultúra, lovagi erények, trubadúrok, intelleum (parainesis), kódex, iniciálé, miniatűr	

Témakör	I. Korok és portrék Reneszánsz, humanizmus, reformáció	Óraszám
Törzsanyag	Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése alapján) Janus Pannonius: Pannonia dicsérete Balassi Bálint: Egy katonaének Balassi Bálint: Hogy Juliára talál, így köszöne néki Irodalom és színház vagy film kapcsolata A reneszánsz dráma Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia vagy később tárgyalva: Molière: A képzelt beteg	11
Ajánlott / Helyi többlet	Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról	4

	Bornemisza Péter: Siralmas énnékem Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról való ének (részletek) Balassi Bálint: Borivóknak való Balassi Bálint: Adj már csendességet	
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
<p>A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése</p> <p>A reneszánsz világkép értelmezés</p> <p>A reformáció és az anyanyelvi kultúra összefüggésének felismerése</p> <p>A reneszánsz irodalom alkotóinak, műfajainak, jellegzetes motívumainak megismerése</p> <p>A reneszánsz dráma változatok elkülönítése</p> <p>Egy adott mű különböző művészeti ágakban és médiumokban megjelenő adaptációjának összehasonlítása</p>		<p>reneszánsz, humanizmus, reformáció, könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, dal, epigramma, dráma, vígjáték (komédia)</p>

Témakör	I. Korok és portrék Irodalmunk a 17-18. században	Óraszám
Törzsanyag	Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek: I./1-21.versszak) Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)	4
Ajánlott / Helyi többlet		
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
<p>A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése</p> <p>A nemzeti hagyományunk szempontjából szimbolikus irodalmi szövegeink megismerése</p> <p>A barokk jellegzetes műfajainak és stílusjegyeinek megismerése</p> <p>A hazaszeretet megjelenése a korszak művészetében</p>		<p>kuruc kor, toborzódal, bujdosóének, siratóének, levél, emlékirat</p>

Témakör	I. Korok és portrék Klasszicizmus és romantika	Óraszám
Törzsanyag	Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz Kölcsey Ferenc: Huszt Kölcsey Ferenc: Emléklapra Kölcsey Ferenc: Himnusz Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek) Vörösmarty Mihály: Szózat Vörösmarty Mihály: Ábránd Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem Petőfi Sándor: Nemzeti dal Petőfi Sándor: Szeptember végén Arany János: A fülemile Arany János: A tölgyek alatt vagy Epilógus Jókai: A huszti beteglátogatók Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa Mikszáth Kálmán: A néhai bárány Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák	32
Ajánlott / Helyi többlet	Petőfi Sándor: Csokonai Áprily Lajos: Séta Debrecenben Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége (történetek Széchenyi Istvánról: Az Akadémia alapítása; A hídvám) Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége (történetek Kossuth Lajosról: A sorsfordító kabát) Kossuth-nóta Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (Kossuth Lajos – részlet) Vörösmarty Mihály: Petike Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...	8

	<p>Petőfi és Arany levelezése – részletek Arany János: V. László Arany János: Szondi két apródja Irodalom és film kapcsolata Jókai Mór: A kőszívű ember fiai Mikszáth Kálmán: A Balóthydomínium Mikszáth Kálmán: A beszélő köntös</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fogalmak	
<p>A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése A felvilágosodás és a romantika korának művelődéstörténeti és irodalmi programjának megismerése Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése Alapvető lírapoétikai szakterminusok bevezetése (lírai én, lírai én pozíciói; hangulati líra, gondolati líra, közösségi líra; helyzetdal, életkép, megszólító vers) Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli Néhány alapvető lírai műfaj jellemző darabjának megismerése (pl.: dal, himnusz, epigramma, óda) Alapvető szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora A novella és a regény műfaji sajátosságai felismerése Novellákat és regények különböző szempontok szerinti (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök) értelmezése A kisepikai és a nagyepikai alkotások különbségeinek felismerése (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz, stb.)</p>	<p>romantika; közösségi emlékezet, önazonosság; szállóige, szónoklat, humor, óda, elégia, dal, himnusz, epigramma, kisepika, anekdota, novella, elbeszélés</p>	

Témakör	II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	Óraszám
Törzsanyag	Jules Verne: Kétévi vakáció vagy Tonke Dragt: Levél a királynak vagy Mándy Iván: Az enyedi diák vagy Csukás István: Vakáció a halott utcában	4
Ajánlott / Helyi többlet	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	4
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
<p>Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése</p> <p>A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás</p> <p>A cselekmény ismertetése az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.)</p> <p>Az elbeszélte világ főbb jellemzőinek összefoglalása (pl. realista, romantikus, varázslatos, egy- vagy többszintű világ)</p>		<p>történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás</p>

MAGYAR NYELV 8.

Témakörök	Keret- tantervi (2020) óraszám	Helyi tantervi óraszám
1.A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	2	2
2.Készüljünk a felvételire!	10	10+18
3.Szövegértés, szövegalkotás	3	3
4.Összetett mondat a szövegben	8	8+7
5.Nyelvtörténet, nyelvrokonság – játékosan	4	4
Szabadon felhasználható órák – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra évfolyamonként 7-7 óra	7	2
Összes óraszám	34	54

Témakör	1. A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	Óraszám
Törzsanyag	Kommunikáció szóban és írásban Alkalmi beszéd, ünnepi beszéd, köszöntő Hozzászólás, felszólalás, kiselőadás Vita és érvelés Kommunikációs zavar A tömegkommunikáció szerepe, feladatai, tájékoztató és véleményközlő műfajai Reklám, hirdetés, apróhirdetés	2
Ajánlott / Helyi többlet		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fogalmak	
A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása A szövegértési készség fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben A közéleti megnyilatkozás alapjainak elsajátítása Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése	tömegkommunikáció, kommunikációs zavar, vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd	

<p>Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával</p> <p>A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek megismerése</p> <p>A kommunikációs zavar felismerése, javítása</p> <p>Vita- és érvelési kultúra elsajátítása</p> <p>A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása</p>	
--	--

Témakör	2. Készüljünk a felvételire!	Óraszám
Törzsanyag	5-8. osztályos tananyag rendszerezése, ismételése, gyakorlása	10
Ajánlott / Helyi többlet	Felvételi feladatsorok, előző évek felvételi feladatlapjainak megoldása; rendszerezés, ismételés, összefoglalás, számonkérés.	18

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fogalmak
<p>A tanult hangtani, alaktani ismeretek megfigyeltetése és felismerése a szavakban</p> <p>A szófajok és mondatfajták megfigyeltetése és felismerése a szövegben</p> <p>A szókinccs fejlesztése</p> <p>Az állandósult szókapcsolatok, a szólások, a közmondások, a szállóigék értelmezése</p> <p>A szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése</p> <p>Az olvasmány-feldolgozási stratégiák gyakoroltatása</p> <p>Reflektálás a szöveg tartalmára</p> <p>A szöveghű, értő szövegolvasás gyakoroltatása</p> <p>A hagyományos és a digitális írás fejlesztése</p> <p>Kreatív írásgyakorlatok alkalmazása</p> <p>A helyesírási készség fejlesztése</p> <p>A mérlegelő gondolkodás fejlesztése</p> <p>A megtanult szövegtípusok jellemzőinek felismerése és alkalmazása</p> <p>Helyesírási, nyelvhelyességi szabályoknak és a szövegtípusoknak megfelelő hagyományos és digitális szövegszerkesztési szabályok átisméltése</p>	<p>Az eddig tanult fogalmak átisméltése</p>

Témakör	3. Szövegértés, szövegalkotás	Óraszám
Törzsanyag	A szöveg megszerkesztettsége, szerkezeti egységei Szövegtípusok és műfaji, retorikai, stilisztikai jellemzői Az érv és a cáfolat	3
Ajánlott / Helyi többlet		
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
Különbféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása A szövegtípusok műfaji, retorikai és stilisztikai jellemzőinek megismerése, áttekintése	elbeszélés, leírás, jellemzés, érvelés, cáfolat	

Témakör	4. Összetett mondat a szövegben	Óraszám
Törzsanyag	A mellérendelő összetett mondat Az alárendelő összetett mondatok A sajátos jelentés tartalmú mellékmondat Az összetett mondat helyesírása Az idézés	8
Ajánlott / Helyi többlet	A többszörösen összetett mondat Körmondatok az irodalmi művekben Az idézés fajtái Ismeretek elmélyítése, gyakorlás	7
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
A mondatfajták felismerése a közlési szándék és szerkezet szerint Az összetett mondatok típusainak megismerése Alárendelő és mellérendelő összetett mondatok elkülönítése A központosítás megtanulása az összetett mondatban Az idézés szabályainak elsajátítása	összetett mondat, alárendelés, mellérendelés, logikai viszonyok; idézet, idézés	

Témakör	5. Nyelvtörténet, nyelvrokonság – játékosan	Óraszám
Törzsanyag	A nyelvek osztályozása nyelvtípusok szerint Nyelvünk eredete, rokonsága Nyelvtörténet, nyelvemlékek Nyelvújítás	4
Ajánlott / Helyi többlet		
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
<p>A nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző korok szövegeiben</p> <p>A szókincs változása, régi kifejezések, jövevényszavak gyűjtése irodalmi és beszélt nyelvi szövegekből</p> <p>A nyelvújítás és a nyelvújítók néhány szóalkotási módjának megismerése</p> <p>A magyar nyelv eredete, a nyelvrokonság hipotéziseinek megismerése</p>		<p>rovásírás, nyelvemlék, nyelvújítás, nyelvcsalád, nyelvrokonság, jövevényszó</p>

IRODALOM 8.

Témakörök	Keret- tantervi (2020) óraszám	Helyi tantervi óraszám
I.Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	27	27+12
A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	14	14+6
B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	11	11+6
C) Vértó Magyarországra - Trianon	2	2
II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	18	18+4
A)Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	12	12
B)Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	4	4+4
C)Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	2	2
III. A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956	6	6
IV. Szórakoztató irodalom	3	3
Szabadon felhasználható (az órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 14–14 óra	14	2
Összes óraszám	68	72

Témakör	I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	Óraszám
Törzsanyag	Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én... Ady Endre: Őrizem a szemed Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba Babits Mihály: Ádáz kutyám Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom Juhász Gyula: Milyen volt... Dsida Jenő: Hálaadás József Attila: Rejtelmek József Attila: Kertész leszek József Attila: Születésnapomra Reményik Sándor: Templom és iskola Áprily Lajos: Március Radnóti Miklós: Nem tudhatom	14

<p>Ajánlott / Helyi többlet</p>	<p>Ady Endre: Ember az embertelenségben Ady Endre: Krisztus-kereszt az erdőn Babits Mihály: A második ének (részlet) Kosztolányi Dezső: Akarsz-e játszani? Kosztolányi Dezső: Ének a fiatalokról Juhász Gyula: Anna örök Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú Tóth Árpád: Láng Dsida Jenő: Kalendárium szonettekben (részlet) Dsida Jenő: Születésnap köszöntő édesanyámnak József Attila: Szeretném, ha vadalmafa lennék József Attila: Istenem Áprily Lajos: A rím Radnóti Miklós: Hetedik ecloga</p>	<p>6</p>
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>		<p>Fogalmak</p>
<p>A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése A 20. század első felében megjelenő művelődéstörténeti és irodalmi programok bemutatása Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése Alapvető lírapoétikai szakterminusok alkalmazása Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése Szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora, metonímia, szinesztézia, szimbólum</p>	<p>metonímia, szimbólum; anafora</p>	

Témakör	I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	Óraszám
Törzsanyag	Kós Károly: Az országépítő (részlet) Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály Móricz Zsigmond: Pillangó vagy Légy jó mindhalálig Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet) Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet) Nyirő József: Uz Bence (részlet)	11
Ajánlott / Helyi többlet	Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek) Móricz Zsigmond: Hét krajcár Móricz Zsigmond: A fillentő	6
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
<p>A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése</p> <p>A 20. század elejének epikai sokszínűsége, pl.: történelmi regény, idill, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; paródia; lírai novella, realista novella</p> <p>Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése</p> <p>A novella és az elbeszélés műfaji sajátosságainak felismertetése</p> <p>Kisepikai és nagyepikai alkotások különbségei (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz)</p>		<p>kisepika, novella, elbeszélés, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor, paródia; lírai novella, realista novella, aforizma</p>

Témakör	I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében C) Vérző Magyarország” - Trianon	Óraszám
Törzsanyag	Reményik Sándor: Mi a magyar?	2
Ajánlott / Helyi többlet		
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
<p>A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése</p> <p>A történelmi tragédia megjelenése irodalmi alkotásokban</p> <p>Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése</p>		<p>békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, Kárpát-medencei magyarság, nacionalizmus, patriotizmus</p>

Témakör	II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	Óraszám
Törzsanyag	<p>Szabó Lőrinc: Tücsökzene (részletek)</p> <p>Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet</p> <p>Weöres Sándor: A társ</p> <p>Kányádi Sándor: Két nyárfa</p> <p>Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére</p> <p>Wass Albert: Üzenet haza (részlet)</p>	12
Ajánlott / Helyi többlet		
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
<p>A lírai nyelvhasználat sajátosságainak átisméltése</p> <p>Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése</p> <p>Néhány lírai műfaj jellemzőinek megismerése (lírai önéletrajz, népies dal)</p> <p>Szóképek, alakzatok felismerése</p>		<p>lírai önéletrajz, népies dal</p>

Témakör	II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	Óraszám
Törzsanyag	Sütő András: Anyám könnyű álmot ígér (részlet) Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet) Örkény István: Egyperces novellák (részletek)	4
Ajánlott / Helyi többlet	Mándy Iván: Tájak, az én tájaim (részlet) Illyés Gyula: Hősökről beszélek (részlet)	4
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
<p>A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése</p> <p>A 20. század elejének epikai sokszínűsége, pl.: történelmi regény, idill, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; paródia; lírai novella, realista novella</p> <p>Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése</p> <p>A novella és az elbeszélés műfaji sajátosságainak felismertetése</p> <p>Kisepikai és nagyepikai alkotások különbségei (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz)</p>		egyperces, groteszk, humor

Témakör	II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	Óraszám
Törzsanyag	Irodalom és színház vagy mozgókép Egy szabadon választott drámai alkotás	2
Ajánlott / Helyi többlet		
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
<p>A színpadi hatáskeltés eszközeinek vizsgálata</p> <p>A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése, vizsgálata, megvitatása</p>		<p>dráma, mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők rendszere, jellem típus</p>

<p>A dráma cselekményének megértése, rekonstruálása szerkezeti vázlat segítségével</p> <p>A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése</p> <p>A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése</p> <p>Drámarészletekből drámaegész kibontása</p> <p>Részvétel egy drámai mű színreviteléhez kapcsolódó tevékenységben</p>	
---	--

Témakör	A 20. századi történelem az irodalomban	Óraszám
Törzsanyag	<p>Irodalom és mozgókép</p> <p>Szabó Magda: Abigél</p> <p>Pilinszky János: Francia fogoly (részlet)</p> <p>Choli Daróczi József: Dal</p> <p>Irodalom és mozgókép</p> <p>George Orwell: Allatfarm</p> <p>Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)</p>	6
Ajánlott / Helyi többlet		
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
<p>A történelmi traumák megjelenése az irodalmi alkotásokban</p> <p>Diktatúrák és áldozatok, erkölcsi dilemmák és konfliktusok ábrázolása a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között.</p> <p>Az irodalmi művek alapján az egyes emberek erkölcsi felelősségének tudatosítása</p> <p>Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése</p>		<p>jellemfejlődés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom</p>

Témakör	Szórakoztató irodalom	Óraszám
Törzsanyag	<p>Irodalom és mozgókép</p> <p>Agatha Christie egy Poirot-novellája</p>	3
Ajánlott / Helyi többlet	-	-
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Fogalmak
<p>Az eddigi irodalmi ismeretek felelevenítése és alkalmazása a választott mű értelmezésében</p>		<p>szórakoztató irodalom, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény</p>

A MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTÁRGYAK KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI

történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, ének-zene, vizuális kultúra, etika, hit- és erkölcsstan, hon-és népismeret, dráma és színház

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK AZ 5–8. ÉVFOLYAMON

A pedagógia tudománya nagyon sok és sokféle tanulási és oktatási stratégiát ismer. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 2. szakaszának 1–2. évében (5–6. évfolyam) döntően a gamifikáció és a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása javasolt. A tematikus-motivikus tananyagszervezés lehetővé teszi, hogy a tanár-diák párbeszéd mellett kitüntetett szerepet kapjon a tanulócsoporthoz tartozók között létrejövő párbeszéd, a csoportban kibontakozó kreatív alkotómunka, az önálló munkavégzés, tanulás kialakítása.

A képzés 2. szakaszának 3–4. (7–8. évfolyam) évében a játékosítás és a kooperatív tanulási-tanítási módszerek mellett az önálló tanulási módszerek kialakítása javasolt (önálló kutatómunka, beszámoló készítése, előadása, önálló jegyzetelés tanulása, tanulási módszerek tanítása).

Tanulásszervezési módok

Javasolt tanulásszervezési módok: a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában. A reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projekt munkák, drámajátékok, újságszerkesztés stb.) a gyerekek motiváltságát növeli. A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenség alapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasoltak: az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Meseírás, jelképek értelmezése fűrtábrával. Digitális projektek; gondolattérképek; hagyományosan vagy digitális applikációkkal megrajzolt szereplők, szereplőkapcsolatok; előadások, stb. Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára, stb.).

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás javasolt.